

felújító vágás, kiváltképen pedig ennek legkisebb térre szorítkozó alakja, az u. n. szálalóvágásos gazdaság.

Ezeknél a módoknál a természetnek a felújításnál működő erőit szinte kézben tudjuk tartani s azoknak káros behatását a minimumra tudjuk csökkenteni. A talajnak beéredett állapotát és üdeségét hosszabb ideig meg tudjuk őrizni, megadván ezzel a lehetőséget arra, hogy ritkábban történő magtermés esetén is megtörténhessen a felujulás.

A felujulásnak idő szerinti intézése már kevésbbé függ tőlünk; itt már inkább a természet diktál aszerint, hogy van-e ujulat és ha van, milyen és hol? vagy ha nincs ujulat, milyen a talaj állapota; megvan-e még annak fogékonysága, vagy már elveszítette azt stb. Ahány eset, annyiféle helyzet s mindegyiknél külön kell elhatározni, hogy mikor tegyünk valamit és hogy a felujítást lassubb vagy gyorsabb menetben bonyolítsuk-e le.

Ha így, lehetőleg kis területen dolgozva, időben pedig állandóan résen léve, igyekszünk a talajt üdeségében és jóságában megtartani s az állomány belsejét a szélről megóvni, reményünk lehet arra, hogy felujul a bükk és a tölgy, mert ha ez megvan, akkor az esetleg odatelepülő gyertyánnal vagy előbb, vagy utóbb leszámolhatunk.

Ne azon legyen tehát az erdőgazda törekvésének a nyomatéka, hogy a gyertyánt szorítsa vissza, hanem azon, hogy a bükk és a tölgy, meg a többi nemesebb fafaj felujulása megtörténjék, ami nem zárja ki azt, hogy közvetlen a gyertyán ellen is meg ne tegyünk mindent, ami terjeszkedésének gátat vet.

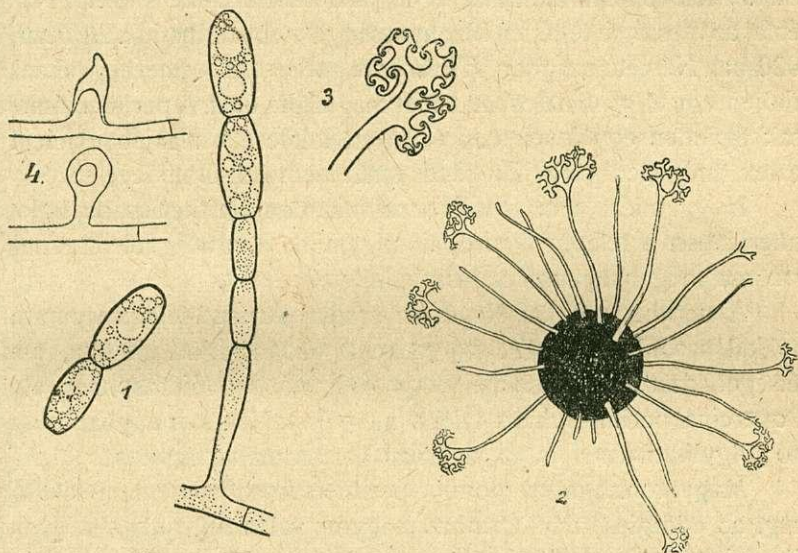

A tölgylisztharmat peritheciumainak előfordulása Európában.

Irta: Dr. Fehér Dániel.

A tölgylisztharmatnak tudvalevőleg nálunk rendszerint csak a konidspórás alakját lehet megtalálni s éppen ezért hosszú ideig ennek a gombának rendszertani helyét megjelölni nem lehetett. Ez oknál fogva ezt a betegséget az *Oidium quercinum* általános névvel jelölték. Arnaud és Foex voltak az elsők, akik 1911-ben

Franciaországban (Cavillargues, Departemet du Gard)¹⁾ a gomba ascusspórás termőtesteit, az u. n. *peritheciumokat*²⁾ megtalálták, melyeknek vizsgálata alapján kitűnt, hogy a gomba az amerikai tölgyeken pusztító lisztharmattal (*Microsphaera quercina* [Schwein] Barr. = *Microsphaera extensa* [Cook et Pick] teljesen azonos. Salmon³⁾ a két eltérő név helyett a *Microsphaeraalni* [Wallr] elnevezést véve alapul, a *Microsphaeraalni extensa* [Cook et Peck]

A *Microsphaeraalni f. quercina*. Neger után. Erősen nagyítva. 1. Konidium-tartó, konidspórákkal. 2. Érett perithecium, jellemző nyulványokkal. 3. Egy nyulvány erősen megnagyítva. 4. Jellemző mycelium-vastagodások.

Salm megjelölést vezette be. Neger⁴⁾ ujabban a *Microsphaeraalni f. quercina* [Neg.] elnevezést használja.

¹⁾ Comptes Rendus. Paris 1912. 154. k. p., 1302.

²⁾ A perithecium az Erysiphaceae-k gömbölyded formájú, zárt termőteste, amely az ascusokat foglalja magában.

³⁾ Salmon. A monograph of the Erysiphaceae. Mem. Torrey Bot. Club. 1900. IX. k. p. 152. U. ő. Supplementary notes on the Erysiphaceae. Bulletin of the Torrey Bot. Club 1902. p. 108.

⁴⁾ Neger. Der Eichenmehltau. Naturw. Zeitschrift f. Forst u. Landwirtschaft. 1915. (Egyúttal a kérdés irodalmát is részletesen ismerteti). U. ő. Krankheiten unserer Waldbäume. 1919. p. 120.

Arnaud óta majdnem nyolcz éven keresztül a legszorgosabb kutatás mellett sem sikerült Európában a gomba peritheciumait még egyszer megtalálni. *Peglion*¹⁾ 1919 őszén *Bologna* mellett egy lisztharmat által ellepett fiatal tölgyön a levelek alsó és felső oldalán számos peritheciumot talált, melyeket ő aztán a közelben lévő *Quercus pedunculata* és *Quercus lanuginosa* néhány fiatal egyeden is megfigyelt. Sajnos, *Peglion* anyagát az eredeti *Arnaud*-féle praeparátummal nem hasonlította össze s ezért itt a két faj azonosságát feltétlen bizonyossággal nem állíthatjuk. *Behrens*²⁾ 1920-ban Németországban, *Hildesheim* mellett, a Tosmerhegy északi lejtőjén, egy tölgy-fiatalosban ismét megtalálta őket. A peritheciumok csak egyetlen egy levelen apró, fekete tokocskák alakjában jelentkeztek, még pedig élő fán lévő, tehát nem lehullott levélen.

Hogy miért nem fejlődnek ki nálunk a peritheciumok, holott Amerikában a telepített európai tölgyfajokon mindig jelentkeznek, arra ma még határozott választ adni nem lehet.

A peritheciumokat *Neger* az eredeti *Arnaud*-féle praeparátumokkal hasonlította össze és ezeknek azonosságát igazolta, ami kétséget kizáróan bizonyítja, hogy *Behrens* is a *Microsphaera alni* f. *quercina* peritheciumait találta meg és a Németországban pusztító tölgylisztharmat is az amerikai lisztharmattal azonos.

Magyarországon a gomba peritheciumait még nem találták meg, az eddigiek után azonban nagyon valószínű, hogy a hazai tölgyfajainkon pusztító lisztharmat szintén a *Microsphaera alni* f. *quercina* (Neg.) gombával azonos. A kérdés exakt eldöntésére nagyon fontos volna, ha a gomba peritheciumait nálunk is meg lehetne találni, ami kellő figyelmes keresés mellett, azokban az erdőkben, ahol a gomba tömegesen lép fel, bizonyára lehetséges is lenne.³⁾

¹⁾ *Peglion* V. Beobachtungen über die Perithezienform des Eichenmehltauses. Referálva: Zeitschrift für Pflanzenkrankheiten 1921. XXXI. k. 222. o.

²⁾ *Behrens*. Die Perithezien des Eichenmehltaues in Deutschland. Zeitschrift für Pflanzenkrankheiten. 1921. XXXI. k. 108. o.

³⁾ A peritheciumok apró, fekete, szabad szemmel alig látható pontok alakjában jelennek meg a fehér mycelium-szálak által bevont leveleken, átmérőjük $135\ \mu = 0.135\ n/m$.

Az esetleg gyűjtött anyagot egy kis üvegcskébe, lehetőleg a levéllel együtt alkoholba kell tenni és pontos meghatározás végett az erdőmérnöki főiskola növényteni tanszékének (Sopron) kérjük beküldeni.